

OBSAH

ÚVODEM	5
------------------	---

Část první

K ZÁKLADŮM VÝCHOVNÉHO PROCESU

A. Biotické základy výchovného procesu	7
1. Vztah jedince a prostředí z hlediska pedagogiky	7
2. Dědičnost z hlediska pedagogiky	10
3. Akomodace a asimilace z hlediska pedagogiky	11
4. Stimulace a inhibice z hlediska pedagogiky	13
B. K společenským základům výchovného procesu	15
1. Výchovný proces jako zespolečenšťování jedince	15
2. Typologie společenských prostředí z hlediska výchovné stimulace a výchovné inhibice	17
3. Společenské hospodaření s talenty z hlediska pedagogiky	19

Část druhá

PSYCHICKÉ PŘEDPOKLADY VÝCHOVNÉHO OVlivňOVÁNÍ

I. Osobnost z hlediska pedagogiky	20
A. Struktura osobnosti z fylogenetického aspektu.	20
1. Vývojové pojetí duševna	20
2. Duševno stadia vegetativního	20
3. Duševno stadia emočního	22
4. Duševno stadia rozumového	24
5. Fylogenetický vývoj duševna jako vývoj odrážení reality	25
6. Schéma fylogenetického vývoje duševna a jeho zdůvodnění	26
B. Základní složky osobnosti z hlediska pedagogiky	29
1. Skladba duševna	29
2. Vegetativní oblast osobnosti z hlediska pedagogiky	29
3. Emoční oblast osobnosti z hlediska pedagogiky	30
4. Racionální oblast osobnosti z hlediska pedagogiky	31
5. Jednání jako projev celé osobnosti člověka.	32
6. Vůle jako znak vyspělé osobnosti	33
7. Charakternost jako cíl formování lidské osobnosti.	35
C. Zřetel k žákovské osobnosti z hlediska výchovné praxe	36
1. Požadavek všestrannosti výchovného cíle z hlediska osobnosti	36

2. Požadavek jednotnosti a harmoničnosti osobnosti	37
3. Chyby proti zásadě komplexnosti výchovných jevů	38
4. Souhrnný pohled na výchovnou problematiku z hlediska osobnosti	40
<i>D. Typologické třídění osobnosti</i>	<i>44</i>
1. Pojem typologické soustavy	44
2. Typologie lidské osobnosti	44
3. Pavlovova typologie lidských osobnosti	45
4. Pavlovova typologie dětských osobnosti z hlediska pedagogiky	46
5. Jiné typologické soustavy	48
II. Vývoj osobnosti z hlediska pedagogiky	51
<i>A. Problematika vývojového procesu</i>	<i>51</i>
1. Pojem ontogeneze	51
2. Členění ontogenetického procesu	52
3. Rychlost vývojového procesu	54
4. Různá pojetí ontogenetického procesu a různé metodologické přístupy k vývojovému procesu	56
5. Stadijní pojetí ontogenetického procesu	58
6. Poruchy ontogenetického procesu	59
<i>B. Základní periody lidského života</i>	<i>60</i>
1. Periodizační soustavy lidského života	60
2. Mláď jako integrační perioda lidského života	61
3. Dospělost jako kulminační perioda lidského života	62
4. Stáří jako involuční perioda lidského života	64
5. Periody lidského života z hlediska pedagogiky	64
<i>C. Podrobná periodizace dětství a dorostenectví pro potřeby pedagogiky</i>	<i>65</i>
1. Periodizační schéma periody mládí	65
2. Pedagogické důsledky stadijního pojetí ontogenetického procesu	68
3. Průkaz kvalitativní odlišnosti fáze dětství a dorostenectví	70
<i>D. Jednotlivé fáze dětství z hlediska pedagogiky</i>	<i>71</i>
1. Prenatální období z hlediska pedagogiky	71
2. Kojenecký věk z hlediska pedagogiky	73
3. Batolest z hlediska pedagogiky	75
4. Pedagogika období puerilního	78
5. Pedagogika období postpuerilního	82
<i>E. Jednotlivé fáze dorostenectví z hlediska pedagogiky</i>	<i>85</i>
1. Pedagogika prepuberty	85
2. Pedagogika puberty	87
3. Pedagogika adolescence	91

Část třetí

K TEORII FORMOVÁNÍ OSOBNOSTI

I. K obecným základům teorie formování osobnosti	94
1. Pojem učebního procesu a jeho pojetí	94
2. Složky učebního procesu.	96

3. Problematika ekonomického osvojování	97
4. Problematika ekonomického upevňování	101
5. Momenty podporující a urychlující průběh učení	104
6. Zvláštní případy učebních procesů	105
II. Formování rozumové složky osobnosti	106
<i>A. Vzdělanost jako cíl formování rozumové složky osobnosti</i>	<i>106</i>
1. Výběr vědomostí a jeho kritéria	107
2. Uspořádání vědomostí v soustavu	107
3. Zacházení s osvojenými vědomostmi	107
<i>B. Význam stimulace při formování rozumové složky osobnosti</i>	<i>108</i>
<i>C. Metodika formování rozumové složky osobnosti</i>	<i>108</i>
1. Metody a techniky rozumového ovlivňování	108
2. Prostředky rozumového ovlivňování	109
<i>D. Prostředí z hlediska formování rozumové složky osobnosti</i>	<i>109</i>
<i>E. Reeducace závad v rozumové oblasti osobnosti</i>	<i>110</i>
<i>F. Sebevzdělávání</i>	<i>110</i>
III. Formování emoční složky osobnosti	111
<i>A. Povaha jako cíl formování emoční složky osobnosti</i>	<i>111</i>
1. Formování základního emočního ladění osobnosti	111
2. Formování sebecitu	112
3. Formování společenských citů	113
4. Rozvoj citlivosti k hodnotám mravním a estetickým	113
<i>B. Význam stimulace a inhibice při formování emoční oblasti osobnosti</i>	<i>114</i>
<i>C. Metodika formování emoční složky osobnosti</i>	<i>115</i>
1. Celkové utřídění metod a prostředků emočního ovlivňování	115
2. Metody emočního ovlivňování	116
a) Metody vnějšího přístupu	116
b) Metody vnitřního přístupu	117
3. Prostředky emočního ovlivňování	118
<i>D. Prostředí z hlediska emoční stimulace a inhibice</i>	<i>120</i>
<i>E. Reeducace závad v emoční oblasti</i>	<i>121</i>
<i>F. Emoční sebevýchova</i>	<i>123</i>
IV. Formování vegetativní složky osobnosti	123
<i>A. Chování jako cíl formování fyziopsychických mechanismů</i>	<i>123</i>
1. Problematika fyziopsychických mechanismů z hlediska pedagogiky	124
2. Učnění fyziopsychických mechanismů z hlediska pedagogiky	126
<i>B. Prostředí z hlediska stimulace a inhibice fyziopsychických mechanismů</i>	<i>128</i>
<i>C. Metodika formování fyziopsychických mechanismů</i>	<i>128</i>
1. Celkové utřídění metod a prostředků ovlivňování fyziopsychických mechanismů	128
2. Metody formování fyziopsychických mechanismů	129
a) Proces nácviku fyziopsychických mechanismů	129

b) Metody vytváření fyziopsychických mechanismů	131
c) Metody automatizace fyziopsychických mechanismů	132
d) Metody upevňování fyziopsychických mechanismů	134
3. Prostředky formování fyziopsychických mechanismů	135
4. Nejčastější metodické chyby při ovlivňování fyziopsychických mechanismů	136
<i>D. Reedukace závad v oblasti fyziopsychických mechanismů</i>	<i>137</i>

Část čtvrtá

K TEORII METOD A PROSTŘEDKŮ VÝCHOVNÉHO OVLIVŇOVÁNÍ

I. Utřídění výchovných metod a prostředků	138
II. Základní metody a prostředky výchovného ovlivňování	140
III. Komplexní metody a komplexní prostředky výchovného ovlivňování	141
IV. Osobnostní ovlivňování	143
1. Pojem autority a druhy autorit	143
2. Osobnost jako výchovná autorita	143
3. Vzdělanostní složka výchovné autority	144
4. Povahová složka výchovné autority	144
5. Chování výchovné autority	147
6. Autorita z hlediska ontogeneze	147
7. Procesy tvoření a rozkladu výchovné autority	148
8. Typologie výchovatelských osobností	148
9. Historické a neosobní autority	150
10. Autoritativní prostředky výchovného působení	150
V. Ovlivňování společenskými skupinami	152
<i>A. Pedagogika společenských skupin</i>	<i>152</i>
1. Teorie společenských skupin	152
2. Druhy společenských skupin	155
a) Společensky pozitivní útvary	156
b) Společensky neutrální útvary	156
c) Společensky negativní útvary	157
<i>B. Kolektiv jako základní činitel výchovného ovlivňování</i>	<i>158</i>
1. Pojem kolektivu	158
2. Vnitřní vazby v kolektivu	158
3. Metodika vytváření kolektivu	159
4. Kolektiv jako výchovný prostředek	160
5. Vývojový zřetel při práci s kolektivem	161
6. Pedagogické chyby při práci s kolektivem	163
VI. Ovlivňování společenským procesem	164
<i>A. Teorie režimového ovlivňování</i>	<i>164</i>
1. Pojem režimu a jeho pedagogická problematika	164
2. Složky denního režimu	165

3. Společenské principy režimu	167
4. Hygienické principy režimu	167
5. Pedagogické principy režimu	169
6. Typologie hlavních režimových vad	170
<i>B. Rodina jako základní činitel výchovy</i>	<i>171</i>
1. Pojetí rodiny	171
2. Rodina jako výchovné prostředí	172
3. Druhy rodičovských postojů	174
<i>C. Školská soustava jako základní činitel výchovy</i>	<i>175</i>
1. Pojem školské soustavy	175
2. Socialistické školské soustavy	176
3. Československá školská soustava	177
<i>D. Jiné druhy režimových prostředků výchovy</i>	<i>179</i>
1. Epizodické společenské situace jako režimové prostředky výchovy	179
2. Veřejně prospěšné brigády jako režimové prostředky výchovy	180
3. Tábory jako režimové prostředky výchovy	181
4. Výchovná zařízení jako režimové prostředky výchovy	182
VII. Estetickovýchovné metody a prostředky	185
<i>A. Utrídění estetickovýchovných metod a prostředků</i>	<i>185</i>
<i>B. Zesílené komplexní metody estetickovýchovného ovlivňování</i>	<i>187</i>
<i>C. Parciální metody estetickovýchovného ovlivňování</i>	<i>188</i>
1. Umělecké dílo a jeho působení	188
2. Působení slovesným uměním	189
3. Působení hudebním uměním	191
4. Působení výtvarným uměním	193
5. Působení pohybovým uměním	194
<i>D. Metody výchovného ovlivňování sdruženými uměními</i>	<i>195</i>
<i>E. Vývojový moment při používání estetickovýchovných metod</i>	<i>196</i>

Část pátá

PORUCHY OSOBNOSTI Z HLEDISKA PEDAGOGIKY

<i>A. Všeobecně o poruchách osobnosti</i>	<i>198</i>
1. Pojetí poruchy	198
2. Odraz poruchy v osobnosti	199
3. Základní formy poruchových náprav	200
4. Stupně poruch	200
5. Druhy poruch	201
<i>B. Mluvní poruchy z hlediska pedagogiky</i>	<i>202</i>
1. Řeč a její vývoj	202
2. Přehled mluvních poruch	203
3. Poruchy výslovnosti	203
4. Poruchy rezonance	204
5. Neurotické poruchy řeči	204

6. Vývojové poruchy řeči	205
7. Sluchoněmoty	205
8. Hluchoněmoty	206
9. Nahluchlost	207
<i>C. Zrakové poruchy z hlediska pedagogiky</i>	<i>207</i>
1. Všeobecně o zrakových poruchách	207
2. Druhy zrakových poruch	207
<i>D. Somatické poruchy z hlediska pedagogiky</i>	<i>209</i>
1. Tělesné anomálie a defekty z hlediska pedagogiky	209
2. Kosmetické závady a leváctví z hlediska pedagogiky	210
<i>E. Duševní poruchy a nervové poruchy z hlediska pedagogiky</i>	<i>211</i>
1. Pojem a rozdělení duševních a nervových poruch	211
2. Oligofrenie a demence z hlediska pedagogiky	213
3. Nervové poruchy z hlediska pedagogiky	216
a) Neurózy a neurotizace	216
b) Druhy neuróz	217
c) Bolesti hlavy	218
d) Hypochondrie	219
e) Psychoneurózy	219
4. Psychopatie a psychózy	220
<i>F. Pedagogenní poruchy</i>	<i>221</i>
1. Utrídění pedagogenních poruch	221
2. Pokleskovost	222
a) Poklesková etiologie	222
b) Poklesková typologie	225
3. Poruchy z deviací osobnosti	227
4. Poruchy z vadného sebecitu	231
a) Poruchy ze sníženého sebecitu	232
b) Poruchy ze zvýšeného sebecitu	233
c) Poruchy z malformovaného sebecitu	234
5. Juvenilní delikvence	236
a) Pojem a problematika juvenilní delikvence	236
b) Reedukace u juvenilních delikventů	239
BIBLIOGRAFIE	242
RESUMÉ (ruské a německé)	257
REJSTŘÍK	265